הגהות רד"א על תלמוד ירושלמי פאה

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

הגהות רד"א על תלמוד ירושלמי פאה

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/הגהות-רדא-על-תלמוד-ירושלמי-פאה/
הקובץ נוצר ב־17 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611162349 של הספרייה.

תוכן העניינים

פרק א 4
הלכה א 4
הלכה ג 4
פרק ב 5
הלכה ב 5
הלכה ד 5
פרק ג 6
הלכה ז 6
פרק ד 6
הלכה ב 6
הלכה ז 6
פרק ה 7
הלכה ג 7
פרק ו 7
הלכה ב 7
פרק ז 7
הלכה א 7
פרק ח 7
הלכה ח 7

פרק א

הלכה א

מה נפיק מן ביניהו כו'. נ"ב כתב המשנה למלך פ"א מהלכות מתנות עניים מדפריך מה נפיק ביניהון והלא יש נפקא מינה גדולה. דלמאן דאמר יש לה שיעור למטה היינו מן התורה הוא א' מס'. ולמאן דאמר אין לה שיעור למטה היינו מד"ת אין לו שעור כלל. ועוד הקשה דלא מצינו שום רמז בפסוק שיהיה א' מס'. אע"כ דלכו"ע א' מס' הוא מדרבנן. אלא דמ"ס כיון שאין לו שיעור מה"ת ולכן אמר אין לו שיעור למטה. ומ"ס כיון שיש לו שיעור מדרבנן אמר יש לו שיעור למטה ולא פליגי אלא בלישנא ולכן פריך מה נפיק ביניהון כו':

רב הונא אמר למצוה עד שליש כו'. נ"ב נ"ל לפי מה דקיי"ל דלעבור ל"ה צריך שיתן כל ממונו אבל לקיים מצות עשה לא מצינו כמה צריך לפזר וקס"ד דזהו שאמר שצריך ליתן שליש נכסיו לקיים מצוה ומסתפק אם הוא לכל המצוות לקיים כולם וא"כ יפריש שליש מנכסיו ויקיים בהם כל המצוות או שצריך לפזר אפי' על מצוה א' שליש נכסיו ופליגי בזה. אבל ר' חביבא מפרש הא דאמר למצוה עד שליש היינו להוסיף עד שליש שנתן אבל לענין לפזר לקיים מ"ע היא כתקנת אושא חומש וכדאיתא באו"ח סי' תרנ"ו:

אנווהו לפניו במצוות כו'. נ"ב שבת בבלי דף קל"ג ע"א:

מה הוא רחום וחנון כו'. נ"ב פירש רש"י שם בשבת ד"ה הוי דומה לו ולשון אנוהו אני והוא אעשה עצמי כמותו לדבק בדרכיו עכ"ל:

שהצדקה נוהגת בחיים כו'. נ"ל שצ"ל וגדולה גמילות חסד יותר מן הצדקה כו':

הוה מהדס קומי כליא כו'. נ"ב מסכת כתובות בבלי דף י"ז ע"א:

חפצים אלו אבנים טובות כו'. נ"ב ג""ל שצ"ל בהיפך כדאיתא בבבלי (בתענית) [צ"ל במו"ק ט' ע"ב וכ"ה הגירסא בילקוט משלי רמז תתקל"ד חפציך אלו אבנים טובות ומרגליות. חפצים אלו ד"ת]:

הלכה ג

שלא תאמר יעשה קציר הקדש כקציר הדיוטות נ"ב קס"ד שלקח ממעות הקדש קמה מהדיוט דקמת הקדש קיימא לן דפטור [פ"מ]. ומ"ש שלא תאמר ר"ל דבוודאי פיאה אינה אלא בסוף והאי ובקוצרכם בא להורות דוקא קציר שלכם. יצא קציר הקדש דהוה אמינא דקציר הקדש נמי חייב. ג' תלמים של פתיח כו'. נ"ב והוא מלשון יפתח וישדד אדמתו. עי' בהרע"ב מס' כלאים פ"ב מ' ו:

פרק ב

הלכה ב

ולא פליגי כו'. פי' הכ"מ ר"ל שאין חולקין כלל שכל אמת המים מפסקת בין קבוע בין אינה קבוע עד שמצאו ברייתא דתניא דדוקא קבוע מפסקת. הוון בעין למימר דהא דאר"י דמפסיק דוקא שהוא עומד בצד א' ואינו יכול לקצור בצד הב'. אבל כשעומד באמצע וקוצר מכאן ומכאן אינו מפסיק. אשכח תני דאפילו עומד באמצע וקוצר מכאן ומכאן מפסיק אא"כ שעומד בצד זה וקוצר בצד ב' דאז אינו מפסיק. לכן פ' הרמב"ם כר"י כ"כ הכ"מ. אך מה שכ' שם הכ"מ דבא לפרש שלולית דתני ברישא. ק' שכבר כתב הר"ש דמתוספתא מוכח דהרי מילי נינהו. גם מה שכתב דר"י אינו חולק על ת"ק ע"כ מוכח מתוספתא דר"י חולק דדוקא היכא דאמר בד"א או אימתי. אבל הכא וודאי משמע עפ"י התוספתא דחולק. ואמנם אעפי"כ א"ש מה שפסק הרמב"ם כר"י שהרי אדרבה במתניתין לא הזכיר רבי כלל לדברי ת"ק רק דברי ר"י. וכן בירושלמי לא מפרש רק מלתא דר"י ולכן פסק כוותיה. דת"ק דתוספתא חולק. ולפ"ז אף שהר"ש מפרש דת"ק פליג עם ר"י וכמו שכ' התוי"ט. מ"מ גם לר"ש הלכה כר"י. כיון דרבי לא כתב במשנה כלל דברי ת"ק. ומ"ש הר"ש בתחלת דבריו דר"י דמתני' פליג על ה"ק דמתני' היינו לפי מה שרצה לפרש דאמת המים ושלולית הכל א'. אבל לבתר שכ' עפ"י התוספתא דתרי מילי נינהו אין ספק דהלכה כר"י. ואזדא ליה תמיהת תי"ט. ושפיר פסק הרע"ב כר"י לכ"ע. קצר חצי אגדו וכו'. נ"ב עיין בתוי"ט וז"ל אגדו נ"ל שהוא גד הנזכר בכתוב במן שהוא כזרע גד לבן וגו' ושמותית כמו שחמותית והוא אדום ע"ש. ול"נ הגרסא הוא אגרו בריש והוא מלשון שמנו אגור. אף כאן דקאי על המים שהקמח אגור בתוכו. ושמותית היא מין המים הגרוע מאגור. כנ"ל:

הלכה ד

שאין למידין מן המעשה כו'. פרשב"ם אם יראה רבו עושה מעשה אל יקבע הלכה בכך דשמא טעה בטעם של אותו מעשה. דלא סבר כו' נ"ל שר"ל בדבר שאינו יודע הסברא של זה המעשה ברם במה דסבר עבד:

בההוא דפליגי. דוקא כשיש מחלוקת בדבר. אבל בדבר שאין בו מחלוקת אפילו אינו יודע הטעם למה עשה כן מותר ללמוד הימנו ולעשות כאותו מעשה. כהדין נימרא כו' נימרדה קרי לה. נ"ב הר"ש גריס נימררה:

פרק ג

הלכה ז

אתא חמי כו'. נ"ב הש"ס מקשה מה בין שייר קרקע כל שהוא דמתנתו קיימת ואם שייר מטלטלין דלא עשה ולא כלום. ומתרץ שייר קרקע כל שהוא איתי ליה מחייה ולכך מתנתו קיימת אבל האבנים טובות ומרגליות אין לו מחיית ולא עשה ולא כלום:

פרק ד

הלכה ב

רובה דר' יוחנן וכו'. נ"ל לפרש דרובה היא לשון קושיא כמו שמצינו לעיל וז"ל אכתוב לכם רובי תורתי ופי' המפרש רובי לשון רובה קשת. והכי פירושו רובה דר"י מה אם מציאה שאין זוכה בה מדעת אחרת פי' דאין דעת אחרת מקנה אותו ואפ"ה ד"א זוכות לי מתנה שזוכה בה וכו' דדעת אחרת מקנה אותו לא כש"כ שד"א זוכות לו. רובה דר"ל מה מתנה שאינה זוכה בה מתוך ד"א אף שדעת אחרת מקנה אותו דהרי הוא זוכה בה מדעת אחרת. מציאה וכו' לא כש"כ שאין ד"א זוכות לו ואיך אמר ר"ל דגבי מציאה אם אמר יזכו לי ד"א שלי זכה לו. כנ"ל נכון ולא צריכין להפך הגירסא במיפך והזמה:

הלכה ז

אמר ר' יוחנן דר"י בן חגרא היא וכו'. ה"פ דקאי על ר' מאיר דקאמר שספק לקט לקט והיינו ריב"ח דסבר גבי גר שנתגייר וכו' ספק חייב דספקו לחומרא. רשב"ל אמר ד"ה היא דגבי גר. הוא דפליג ת"ק ואמר ספק פטור הואיל ועיקרו פטור אבל גבי ישראל דעיקרו חייב אף ת"ק מודה דספקו חייב:

אמר ר"י כך היה משיב ר"מ את ריב"ח אין אתה מודה לי וכו'. ר' יוחנן בא להוכיח דע"כ דעת ר"מ ר' יהודא בן חגרא היא ולא ת"ק. דכך היה משיב ר"מ את ריב"ח אי אתה מודה לי שספק לקט לקט וקושייתו היא איך שבק ריב"ח המתני' דהכא חורי הנמלים כו' ולא אמר שספק לקט לקט וגבי גר שנתגייר וכו' אמר כן דספקו חייב. כך הוה קושית ר"מ לריב"ח ואי ס"ד כסברת ר"ל דד"ה היא ובעיקרו חייב כו"ע מודו מאי משיב ר"מ לריב"ח דהול"ל גבי מתני' דהכא שספק לקט לקט הא כל שכן הוא מה גבי גר דעיקרו פטור ספקו חייב כ"ש גבי ישראל דעיקרו חייב. אלא ע"כ אין נפקותא בין עיקרו חייב לעיקרו פטור ומ"ד התם ספקו פטור ה"ג ספקו פטור וא"כ ע"כ ריב"ח היא ולא ת"ק. אבל רשב"ל אמר באמת דכך היה משיב ר"מ לחכמים:

פרק ה

הלכה ג

אמר ר"ח ב"א למדת הדין נצרכה. נ"ב פי' הא קמ"ל להוציאו בדיינין. שעניי אותה העיר כותבין הרשאה זה לזה ותובעין אותו לדין ומוציאין אותה ממנו. דאילו לעניי עולם הוי ממון שאין לו תובעים דמי יקדמנו וישלם לו. כי לכל עני ועני ידחה ויאמר לאו בעל דברים דידי את אתננה למי שארצה. כי הארץ רחבת ידים היא:

פרק ו

הלכה ב

וקשיא לב"ש בגפה ובגדיש כו' דבר שהוא מסוים כו'. נ"ב ר"ל דהא במתני' תנו לבקר ולכלים וקאמר בית שמאי דאינו שכחה אע"פ שאינו דבר המסוים ק"ו לגפה ולגדיש שהוא דבר מסוים דאינו שכחה ולא צריכא למתני במתני' לגפה. וכן קשה נמי לב"ה דבקר ובכלים דבר שאינו מסוים ואינון אמרין שהוא שכחה אע"ג כו' ר"ל כיון דתני במתני' דלגפה ולגדיש הוי שכחה אליבא דב"ה אע"ג שהוא דבר מסוים ק"ו לבקר ולכלים שאינו דבר מסוים דהוי שכחה כך הוא כוונת הש"ס הכא. ולא חש לשנוי' דתני במתני' לגפה ולגדיש לרבותא אליבא דב"ה אע"פ שהוא דבר מסוים הוה שכחה ותני לבקר ולכלים לרבותא דב"ש אע"פ שאינו דבר מסוים אפ"ה לאהוה שכחה ולפ"ז אינו מן הצורך להפך הגיר' כדמייתי המפרש הכא בשם הר"ש:

פרק ז

הלכה א

אית דבעי מימר דהוא מבהית לחבריה עד דיעביד וכו' כצ"ל. פי' שמבייש חבירו שהוא עודף ארבע כפלים יותר מחבירו:

דבית שמאי אומרים הפקר עניים הפקר צ"ל בית שמאי אומרים אינו שכחה וכ"ה (הפ"מ) [וכן הגיה מהר"מ יפ"מ]:

פרק ח

הלכה ח

א"ל הילך טימותא כו'. נ"ב טימותא היא שם מטבע. ודוגמא לזה מצינו לקמן במסכת דמאי סוף פ' אלו דברים טמן מדה דקה: